

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I MALMÖ
Avdelning 1

DOM
2018-06-25
Meddelad i Malmö

Mål nr
14002-14008-17

SÖKANDE

Kontorsfunktion AB, 556172-7040
ABC-husen
John Ericssons väg
217 61 Malmö

MOTPART

1. Lunds kommun
2. Eslövs kommun
3. Hörby kommun
4. Höörs kommun
5. Kävlinge kommun
6. Svalövs kommun
7. Räddningstjänsten Syd

Ombud för samtliga motparter:

Delia Ander
Lunds kommun
Box 41
221 00 Lund

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår Kontorsfunktion AB:s ansökan om ingripande enligt LOU.

Dok.Id 434790

Postadress
Box 4522
203 20 Malmö

Besöksadress
Kalendegatan 6

Telefon
040-35 35 00

E-post: forvaltningsrattenimalmo@dom.se
www.forvaltningsrattenimalmo.domstol.se

Telefax
040-97 24 90

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Lunds kommun, Eslövs kommun, Hörby kommun, Höörs kommun, Kävlinge kommun, Svalövs kommun och Räddningstjänsten Syd (kommunerna) genomför upphandling, möbelupphandling 2017 Lunds kommun m.fl. KS2017/0763, avseende möbler och inredning till kontor, konferens, skola och förskola.

Upphandlingen genomförs i följande anbudsområden:

A: Kontors-, konferens- och miljömöbler samt belysning, exkl. arbets- och kontorsstolar

B: Möbler till skola, förskoleklass och uppåt (inkl. gymnasier och Komvux)

C: Möbler till förskola

Genom tilldelningsbeslut den 14 december 2017 antogs Kinnarps AB för anbudsområde A och Input Interiör KC Aktiebolag för anbudsområde B och C.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Kontorsfunktion AB (Kontorsfunktion) är anbudsgivare i anbudsområde A och begär överprövning av upphandlingen. Bolaget yrkar i första hand att förvaltningsrätten ska förordna att upphandlingen inte får avslutas förrän rättelse har skett genom ny utvärdering, varvid bolagets anbud tas upp till prövning. I andra hand yrkas att upphandlingen ska göras om. Till grund för sin ansökan anför bolaget bl.a. följande.

Inledningsvis kan det konstateras att tilldelningsbeslutet inte innehåller korrekt information. Det är således inte transparent och möjligheten för anbudsgivarna att göra egna kontroller är mycket liten.

Vidare framkommer det tydligt i förfrågningsunderlaget att Lunds kommun m.fl. inte önskar anbud från små och medelstora kontorsleverantörer. Detta är diskriminerande och konkurrensbegränsande och innebär att kommunerna bryter mot likabehandlingsprincipen. Inte heller ges möjligheter för nystartade företag att lämna anbud. Dels önskas referenser från avtal med kommuner som har fler än 7 000 anställda. Dels önskas referenser från fyra avtal, pågående eller avslutade maximalt två år gamla. Det framgår inte tydligt om det är de fyra avtalen tillsammans som ska vara på minst samma belopp som Lunds kommuns årliga förväntade omsättning eller det är varje enskilt avtal som ska belöpa på 5 000 000 kr.

De referenser som Kontorsfunktion har lämnat uppfyller helt de krav som framgår av förfrågningsunderlaget och de så kallade förtydliganden inom frågor och svar som handlar om referenser och dess tolkning. Enligt tilldelningsbeslutet har tre av anbuden förkastas på grund av brister i referenserna. Två av de avtal som Kontorfunktion har angett är med en kommun och tecknade i juni 2017. Totalt kan dessa båda avtal inbringa mycket över minimikravet på 5 000 000 kr. Ett avtal avser en annan kommun där det fakturerade beloppet under avtalsperioden är inom kravgränsen. Den fjärde referensen avser ett privat företag som genererar ca 2 000 000 kr. Kraven i formulären som ska fyllas i och bifogas anbudet är *Uppdragets art och omfattning samt en beskrivning av de arbeten som utfördes/utförs*. Något krav på uppdragets omsättning finns inte. Enligt punkten 1.12 Verifikation och kontroll står det: ”huvudregeln i denna upphandling är att leverantörsförsäkrans godtas som ett bevis på att kraven uppfylls och uppgifterna i anbudet är riktiga. Kontorsfunktion har lämnat en leverantörsförsäkrans som innebär att samtliga krav i förfrågningsunderlaget har uppfyllts, vilket innefattar att samtliga referenser uppfyller de krav som ställts i förfrågningsunderlaget och frågor och svar.

Enligt LOU ska alla anbudslämnare hanteras lika. Detta har inte skett i denna upphandling.

Då det inte klart framgår vad kommunerna avser med informationen kring referensuppdrag och med hänvisning till de många frågor och så kallade förtydliganden, nio stycken, som ställts om vad kommunerna menar med referenser, brister förfrågningsunderlaget i transparens. Om kommunernas avsikt var att även fakturerat belopp ska anges på referensblanketten så framgår inte detta. Kravet på ”uppdragets art och omfattning samt en beskrivning av de arbeten som utfördes/utförs” innefattar inte omsättningen. Om det hade varit kommunernas avsikt att omsättningen skulle anges för varje referens hade det funnits en ruta för detta på referensblanketten i likhet med ”rutan” för avtalstiden.

Likabehandlingsprincipen frångås när krav på avtal och fakturerade belopp utesluter flera möjliga leverantörer och endast gynnar stora leverantörer.

Kravet på fakturerat belopp från fyra referensuppdrag står inte i proportion till den volym som kommunerna kommer att avropa under ett år. Det är inte heller givet att en leverantör med en hög fakturering bättre kan serva kommunerna än en leverantör som har vana och resurser att serva men inte har den höga faktureringen under de senaste två åren. Kravet står inte i proportion till det syfte som kommunerna hävdar.

Anbudet från Kontorsfunktion var det anbudet med lägst pris. När anbudspriset bedöms tillsammans med övriga faktorer enligt utvärderingen kan utfallet bli till förmån för anbudet från Kontorsfunktion.

Kommunerna bestrider bifall till ansökan om överprövning och motsätter sig yrkanden om rättelse samt att upphandlingen ska göras om. Kommunerna anför i huvudsak följande.

Tilldelningsbeslutet är utformat i enlighet med 12 kap. 12 § LOU. Bolaget har fått information om varför man inte uppfyller samtliga krav på referensuppdrag i upphandlingen via samtal med ansvarig upphandlare. Vid detta tillfälle fick bolaget en fullständig redogörelse och fick även möjlighet att ställa frågor. Samtalet ägde rum under tiden för avtalsspärr.

Bolaget har lämnat anbud på anbudsområde A och har fyllt i bilaga 20 Referenser. Det står klart att det helt saknas uppgifter kring referensuppdragens omfattning i kronor beträffande alla fyra referensuppdrag. Bolaget har därmed inte kunnat styrka teknisk förmåga och kapacitet genom referensuppdragen och har rätteligen blivit diskvalificerat. Med hänsyn till likabehandlingsprincipen kunde inte anbudet gå vidare i upphandlingsprocessen. För anbudsområde A har fyra anbud inkommit varav bolagets anbud är det enda som saknar information om referensuppdragens omfattning i kronor för samtliga fyra referensuppdrag. Majoriteten av anbudsgivare i upphandlingen har kunnat prestera referenser enligt kraven i förfrågningsunderlaget. Att kravställandet leder till att vissa anbudsgivare de facto inte har och inte kan styrka den yrkesmässiga kapacitet som krävs för att klara uppdraget är inte diskriminerande i sig utan det är resultatet av en selekteringsprocess.

Kommunerna har använt referenser i kvalificeringsfasen för att fastställa om en anbudsgivare har teknisk kapacitet generellt sett att själv, eller genom att anlita andra leverantörer, utföra de förpliktelser som följer av kontraktet.

Kommunerna anser att kraven på referenser enligt punkten 3.1.2 Teknisk förmåga/kapacitet och referenser är tydliga och står i proportion med det som ska upphandlas. Det framgår tydligt i punkten 3.1.2 i förfrågningsunderlaget att "...referensuppdragen ska vara avtal som årligen genererar en omsättning motsvarande takpriserna...", detta har även förtydligats via Frågor och svar. Av bilaga 20, som anbudsgivarna ska fylla i framgår bl.a.

”Redovisa erfarenhet av fyra uppdrag enligt informationen i Punkt 3.1.2. Någon fråga i Frågor och svar har heller inte ställts av bolaget angående referensuppdragens omfattning i kronor. Det är ett krav som ska uppfyllas vid anbudslämning. Bolaget är den enda anbudsgivare som helt utelämnat uppgifter om referensuppdragens omfattning i kronor för samtliga fyra referensuppdrag.

För att bedöma om proportionalitetsprincipen har åsidosatts ska en strukturerad avvägning mellan motstående intressen genomföras. För det första ska en bedömning göras av om åtgärden är en lämplig och effektiv åtgärd för att nå det eftersträvade syftet. För det andra ska en bedömning göras av om åtgärden är nödvändig för att uppnå det eftersträvade syftet och att det inte finns ett mindre ingripande alternativ. För det tredje ska bedömas om den negativa effekt åtgärden får, på det intresse eller den rättighet som åtgärden inskränker, är oproportionerlig eller överdriven jämfört med det eftersträvade syftet. Det huvudsakliga syftet med upphandlingen har varit att tilldela en leverantör per anbudsområde, för anbudsområde A innebär kontrakt om att leverera kontorsmöbler till sammanlagt sju upphandlande myndigheter. Syftet med det aktuella kravet har varit att anbudsgivaren ska lämna referenser till tidigare utförda uppdrag för att säkerställa att anbudsgivaren har den erfarenhet och de resurser som krävs för uppdraget. Att kräva en viss omsättning i kronor som ska styrkas genom referensuppdrag är en effektiv, lämplig och vanligt förekommande åtgärd, för att säkerställa att vinnande anbud under hela avtalsperioden, har den yrkesmässiga kapacitet som krävs för ett uppdrag med denna komplexitet och omfattning. Det är av vikt för kommunerna att avtalsparten klarar sitt uppdrag med stabilitet under hela avtalsperioden. Kravet bedöms som nödvändigt för att nå det eftersträvade syftet. Kraven har även justerats under annonseringstiden genom Frågor och svar för att mildra eventuella negativa effekter, inom ramen för kravets ändamål.

Kontorsfunktion anför vidare bl.a. följande.

Någon skriftlig motivering till förkastandet av Kontorsfunktions anbud har inte erhållits.

Kontorsfunktion vidhåller uppfattningen att förfrågningsunderlaget brister i transparens. Det framgår inte om kravet på fakturering av 5 000 000 kr per år avser varje enskilt referensuppdrag eller det avser referensuppdragen tillsammans. Referensblanketten kräver inte heller att det är omsättningen i varje avtal som ska överstiga 5 000 000 kr per år. Om det var ett krav från kommunerna att omsättningen per år skulle anges hade det funnits en ruta för detta likaväl som det fanns rutor för avtalstid med mera. Omfattning som kommunerna krävde är något helt annat och detta har nogsamt fyllts i.

Inte heller kommunerna förefaller vara säkra på hur förfrågningsunderlaget ska tolkas. I frågor och svar kan man läsa följande: ...tanken är , ...vi upplever, ...syftade vi, ...enligt vår ståndpunkt, ...anser vi, ...väljer vi. Dessa vaga formuleringar gör det svårt för anbudslämnarna att veta vad kommunerna egentligen står för och hur man ska svara i anbudet. Det brister således i transparensen både i förfrågningsunderlaget och i svaren i frågor och svar.

Kommunerna genmäler bl.a. följande.

Tilldelningsbeslutet är utformat i enlighet med LOU. Upphandlaren har även angett i anbudsutvärderingsprotokollet, att vid ytterligare frågor rörande utvärderingen är anbudsgivare som önskar mer information välkomna att kontakta upphandlaren för ett möte. Dessutom har kommunerna lämnat kontorsfunktion separata upplysningar efter bolagets begäran.

Att kraven rörande referensuppdragen brister i transparens är felaktigt anser kommunerna. Redan av ordalydelsen i kravet punkten 3.1.2 i förfrågningsunderlaget framgår att anbudsgivaren ska lämna fyra referensuppdrag och att dessa ska vara avtal som årligen genererar en omsättning motsvarande takpriserna för respektive anbudsområde. Takpriserna är tydligt angivna i upphandlingen. Det framgår således redan av ordalydelsen i förfrågningsunderlaget att omsättningskravet avser varje avtal. Det måste också vara uppenbart att kravet syftar till att styrka att anbudsgivaren har kapacitet att utföra det uppdrag som upphandlas. Det finns därför inte någon tveksamhet rörande att omsättningskravet avser varje enskilt referensuppdrag, vilket måste vara uppenbart för varje normalt omsorgsfull anbudsgivare.

Vilka uppgifter som anbudsgivarna har att lämna framgår också av upphandlingsdokumenten. Enligt bilaga 20 Referenser, finns utrymme för att redovisa uppdragets art och omfattning. Av punkten 3.1.2 framgår vilka uppgifter avseende referensuppdragen som kommunerna tillmäter betydelse. Att de omsättningskrav som redovisas i punkt 3.1.2 och som upprepade tillfällen har återgivits i frågor och svar, utgör en del av uppdragets omfattning har varit så centralt i upphandlingen att det inte har kunnat missuppfattas. Kontorsfunktionens påstående om att omfattning är något annat än omsättning saknar därmed grund.

Kontorsfunktionens anbud uppfyller inte omsättningskravet för alla de uppdrag som bolaget har angivit som referenser. Kontorsfunktion bekräftar i denna process att den referens som avser ett privat företag endast medför en omsättning om 2 000 000 kr per år, vilket såldes inte når upp till omsättningskravet på 5 000 000 kr. Oavsett hur kravet på redovisning av omsättning ska uppfattas uppfyller Kontorsfunktionens anbud inte referenskravet. Det har därför varit korrekt att förkasta Bolagets anbud redan på denna grund.

Transparensprincipen syftar till att anbudsgivare ska veta vad den upphandlande myndigheten tillmäter för betydelse i en upphandling och att möjliggöra en kontroll av att den upphandlande myndigheten beaktar likabehandlingsprincipen vid tilldelning av kontrakt. Omsättningskrav på referensuppgiften är helt transparent eftersom anbudsgivare vid tiden för anbudsinslämning helt säkert vet om man uppfyller kravet. Det finns inget utrymme för den upphandlande myndigheten att bedöma kravet på ett godtyckligt sätt och likabehandlingsprincipen riskerar inte att åsidosättas.

Angående proportionaliteten har det tidigare angivits att det är av stor vikt att den kommande avtalsleverantören har en yrkesmässig kapacitet för att klara uppdraget. Att detta kan styrkas genom referensuppgiften är direkt föreskrivet i LOU. Att referensuppgiften ska vara likvärdiga det uppdrag som upphandlas för att vara relevanta ligger i sakens natur. Angivet takpris för anbudsområde A är enligt förfrågningsunderlaget 6 900 000 kr, omsättningskravet som nu efterfrågas på referensuppgiften för anbudsområde A är 5 000 000 kr. Det kan således konstateras att omsättningskravet som efterfrågas är 30 % lägre än angivet takpris för anbudsområde A och är därmed helt i enlighet med LOU och följer principen om proportionalitet. Det finns inte föreskrivet i LOU hur många referensuppgifter som får efterfrågas. Kravet är högst rimligt eftersom det inte går utöver vad en anbudsgivare åtar sig att utföra för kommunerna. Det uppställda kravet är anpassat efter, står i omedelbar relation till och är proportionerligt i förhållande till det aktuella upphandlingsföremålet.

Det är vidare ostridigt att referensuppgiften gäller ett krav på lägsta omsättning. Det är också ostridigt att bolaget inte har lämnat uppgifter om referensuppgiften omsättning. Det är dessutom klarlagt att minst ett av de uppdrag som bolaget har refererat till inte uppnår den omsättning som krävs. Bolagets anbud uppfyller därmed inte kravet avseende referenser, oavsett vilka uppgifter som anbudsgivaren är skyldig att lämna i anbudet.

Bolagets anbud har därmed aldrig kunnat tilldelas kontrakt. De omständigheter som Kontorsfunktion framför har under alla förhållanden inte orsakat bolaget skada.

Kontorsfunktion anför avslutningsvis bl.a. följande. Inte på något ställe i förfrågningsunderlaget har man poängterat om man avser ett eller flera avtal som ska överstiga 5 000 000 kr.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 4 kap. 1 LOU ska en upphandlande myndighet behandla alla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 20 kap. 4 och 6 §§ LOU framgår att förvaltningsrätten kan pröva om en upphandlande myndighet har brutit mot någon bestämmelse i lagen och, på talan av en leverantör som lidit eller kan komma att lida skada, besluta att en upphandling ska göras om eller får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Förfrågningsunderlaget i relevanta delar

3.1.2 Teknisk förmåga/kapacitet och referenser

Anbudsgivaren ska ha teknisk förmåga och kapacitet att fullgöra uppdraget, dvs det/de anbudsområden anbudet avser. Om leverantör under avtalstiden ej har teknisk förmåga och kapacitet att fullgöra uppdraget gäller punkt 4.23.

Referenser

Anbudsgivaren ska lämna fyra (4) referensuppdrag, detta görs genom att man fyller i bilaga 20 "Referenser" och bilägger anbudet. Referensuppdragen ska vara avtal som årligen genererar en omsättning motsvarande takpri-

serna för respektive anbudsområde. Minst ett (1) referensuppdrag ska vara ett avtal som avser leveranser av möbler inom det aktuella anbudsområdet, lämnar man anbud för flera anbudsområden gäller samma princip för samtliga anbudsområden. SKL Kommentus eller Kammarkollegiet får endast användas som ett referensuppdrag, avtalet man refererar till (via SKL eller Kammarkollegiet) ska generera en årlig omsättning motsvarande takpriset för aktuellt anbudsområde. Totalt ska anbudsgivarna lämna fyra (4) referensuppdrag, oavsett antal anbudsområden man lämnar anbud för. Minst tre (3) av referensuppdragen ska komma från offentlig verksamhet, två (2) av referensuppdragen ska vara avtal med en kommun i samma storlek som Lunds kommun (ca 9000 anställda). Samtliga referensuppdrag får vara maximalt två (2) år gamla, räknat från oktober 2017. Referensuppdragen kan vara pågående avtal. De fyra (4) referensuppdragen man lämnar i denna punkt kommer även att användas som en del i utvärderingen, läs mer under stycket "Utvärdering".

1.15 Takpriser

Av punkten 1.15 framgår bl.a. följande.

Takpris per anbudsområde:

Takpris för anbudsområde A = 6 900 000 kr

Takpris för anbudsområde B = 8 700 000 kr

Takpris för anbudsområde C = 6 800 000 kr

1.1 Beskrivning och volym

Av punkten 1.1 framgår bl.a. följande.

Uppskattad volym under ett år är ca:

15 000 000 SEK för anbudsområde A

9 000 000 SEK för anbudsområde B

6 000 000 SEK för anbudsområde C

Bilaga 20

Referenser

Redovisa erfarenhet av fyra (4) uppdrag enligt informationen i punkt 3.1.2

Referensuppdrag 1		
Extern kund, namn:	Referensuppdrag får vara maximalt två (2) år gamla, räknat från oktober 2017. Kan vara pågående avtal.	
	Från (år/månad)	Till (år/månad)
Uppdragets art och omfattning samt en beskrivning av de arbeten som utfördes/utförs:		
Kontaktperson hos kunden, namn	Kontaktpersonens telefonnummer och e-mailadress	

Förvaltningsrättens bedömning

Kontorsfunktion gör gällande att tilldelningsbeslutet och förfrågningsunderlaget brister i transparens samt att kravet på referenser i upphandlingen bryter mot proportionalitetsprincipen och likabehandlingsprincipen i LOU.

Transparens i tilldelningsbeslutet

När det först gäller de åberopade bristerna i tilldelningsbeslutet gör förvaltningsrätten följande överväganden.

Enligt 12 kap. 12 § LOU ska en upphandlande myndighet snarast möjligt skriftligen underrätta anbudsansökandena och anbudsgivararna om de beslut

som har fattats om att tilldela ett kontrakt eller att ingå ett ramavtal. Under rättelsen ska innehålla skälen för beslutet och uppgift om den perioden under viken avtal enligt 20 kap. 1 § inte får ingås (avtalsspärr).

Samtliga av de ovan uppräknade uppgifterna återfinns i tilldelningsbeslutet. Av utredningen framgår vidare att Kontorsfunktion i samtal med ansvarig upphandlare fått en närmare redogörelse av skälen till varför bolagets anbud förkastats samt möjlighet att ställa frågor. Förvaltningsrätten finner mot bakgrund härav att tilldelningsbeslutet uppfyller de krav som ställs i LOU och brister därmed inte i transparens.

Transparens i förfrågningsunderlaget

Kontorsfunktion anför vidare att det av ordalydelsen i punkten 3.1.2 i förfrågningsunderlaget är svårt att veta vad som avses med ”Referensuppdragen ska vara avtal som årligen genererar en omsättning motsvarande takpriserna för respektive anbudsområde”. Formuleringen skulle kunna tolkas som att omsättningskravet avser samtliga avtal.

Vidare anser Kontorsfunktion att bolaget uppfyllt referenskravet så som det utformats i bilaga 20 Referenser. Där finns enligt bolaget ingen anvisning om att man ska ange referensuppdragets omsättning.

När det först gäller ordalydelsen i kravet 3.1.2 anser förvaltningsrätten att det av sammanhanget får anses vara tydligt att det är varje referensuppdrags omsättning som efterfrågas och inte, så som Kontorsfunktion anför, referensuppdragets sammanlagda omsättning. Detta har även tydliggjorts av kommunerna i frågor och svar.

När det sedan gäller den bilaga till förfrågningsunderlaget där referenserna ska fyllas i av anbudsgivaren, bilaga 20, följs rubriken ”Referenser” av tex-

ten: Redovisa erfarenheter av fyra (4) uppdrag enligt informationen i punkt 3.1.2. Av punkten 3.1.2. i förfrågningsunderlaget framgår att referensuppdragen ska vara avtal som årligen genererar en omsättning motsvarande takpriserna. Vidare finns det i bilaga 20 ett utrymme där uppdragets art och omfattning ska anges. Härutöver har kravet på viss årlig omsättning för referensuppdragen varit föremål för flera frågor i frågor och svar. Mot denna bakgrund anser förvaltningsrätten att det får anses stå klart att kravet på omsättning utgör en del av uppdragets omfattning och är en av de uppgifter som kommunerna kommer att tillmäta betydelse.

Förvaltningsrätten anser således inte att vare sig punkten 3.1.2. eller bilaga 20 på anförda skäl brister i transparens. Eftersom Kontorsfunktion i sitt anbud inte lämnat uppgifter om omsättning av referensuppdragen, vilket är ostridigt i målet, har de därmed inte uppfyllt alla obligatoriska krav i upphandlingen. Kommunerna har därför haft fog för att förkasta bolagets anbud redan på denna grund.

Likabehandling

EU-domstolen har konstaterat att respekten för principen om likabehandling av anbudsgivarna kräver att samtliga anbud är förenliga med bestämmelserna i kontraktshandlingarna för att garantera en objektiv jämförelse mellan de anbud som lämnats av de olika anbudsgivarna (se Kommissionen mot Danmark, C-243/89, EU:C:1993:257, punkt 37). En upphandlande myndighet har alltså att vid prövningen av anbuderna hålla sig till de krav som ställts upp i ett förfrågningsunderlag.

Kontorsfunktion har inte förmått visa att kommunerna genom att inte godta bolagets anbud handlat i strid med likabehandlingsprincipen i LOU. En upphandlande myndighet har stor frihet att bestämma vilka krav som vid en upphandling ska ställas på såväl föremålet för upphandlingen som leveran-

tören av varan eller tjänsten. Vad Kontorsfunktion invänt om att diskriminering skett av små eller medelstora företag genom utformningen av kvalificeringskraven, kan enligt förvaltningsrätten inte medföra ett ingripande mot upphandlingen med hänvisning till att överträdelse av likabehandlingsprincipen ägt rum. Det har inte framkommit eller visats att den brist som Kontorsfunktions anbud innehöll var sådan att kommunerna hade kunnat godta anbudet utan att handla i strid med likabehandlingsprincipen.

Proportionalitet

Av proportionalitetsprincipen följer att den upphandlande myndigheten inte får ställa större krav på leverantören eller det som upphandlas än vad som behövs och som är ändamålsenligt för den aktuella upphandlingen (se bl.a. RÅ 2010 ref. 78). Kraven ska ha ett naturligt samband med och stå i proportion till kontraktsföremålet och det behov som ska täckas (se prop. 2006/07:128 s. 132 och 2009/10:180 s. 91).

Kontorsfunktion anför att referenskravet i punkten 3.1.2 är oproportionerligt i förhållande till vad som upphandlas. Fyra referensuppdrag som inte är äldre än två år med ett omsättningskrav på minst 5 000 000 kr per år står inte i proportion till upphandlingens volym.

Kommunerna genmäler att upphandlingen omfattar Lunds, Eslövs, Hörby, Höörs, Kävlinge, Svalövs kommun samt Räddningstjänsten Syd, med sammanlagt ca 17 000 anställda. Det bolag som tilldelas kontrakt i aktuell upphandling behöver ha förmåga, kapacitet och erfarenhet av avtal med organisationer av en viss storlek. Kravet är enligt kommunerna rimligt eftersom det inte går utöver vad en anbudsgivare åtar sig att utföra för kommunerna. Kravet är enligt kommunerna anpassat efter, står i omedelbar relation till och är proportionerligt i förhållande till det aktuella upphandlingsföremålet.

Av frågor och svar framgår att kommunerna har justerat referenskravet från att två av referenserna ska vara avtal med en kommun i samma storlek som Lunds kommun (ca 9 000 anställda) till att även referenser med minst 7 000 anställda accepteras.

Vidare har Kommunerna via frågor och svar även justerat beloppen avseende omsättningskraven på referensuppdragen till att gälla 5 000 000 kr för anbudsområde A, 6 500 000 kr för anbudsområde B och 5 000 000 kr för anbudsområde C.

Förvaltningsrätten konstaterar härvid att en upphandlande myndighet har stor frihet att bestämma vilka krav som vid en upphandling ska ställas på såväl föremålet på upphandlingen som på leverantören av varan eller tjänsten. Detta gäller så länge kraven inte onödigtvis begränsar konkurrensen. Syftet med kravet på fyra referenser har varit att säkerställa att leverantören har teknisk förmåga och kapacitet att klara uppdraget. Kravet har således en tydlig och adekvat koppling till upphandlingsföremålet. Det kan inte anses vara en alltför betungande uppgift för en potentiell leverantör att ange de efterfrågade uppgifterna i sitt anbud.

Med hänsyn till upphandlingens storlek och omfattning finner därför förvaltningsrätten inte att kravet på fyra referenser är oproportionerligt till sin utformning vare sig vad gäller krav på omsättning per år eller antal anställda. Att på detta sätt säkerställa att anbusgivare har kapaciteten, förmågan och erfarenheten att ta sig an avtal av denna storlek får anses vara proportionerligt och i enlighet med LOU.

Sammanfattande bedömning

Då Kontorsfunktion inte uppfyller kravet avseende referenser i punkten 3.1.2 i förfrågningsunderlaget har Kommunerna haft fog för beslutet att inte låta bolagets anbud delta i den slutliga utvärderingen i upphandlingen.

Mot bakgrund av det ovan anförda samt då Kontorsfunktion inte heller i övrigt anfört något som utgör grund för ingripande enligt LOU ska ansökan avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1B LOU)

Madeleine Westberg

Astrid Lindeskog har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens avgörande ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.** Adressen till förvaltningsrätten framgår av avgörandet.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av avgörandet. Om avgörandet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när det kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag som avgörandet meddelades. För offentlig part räknas tiden för överklagande alltid från den dag avgörandet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

Prövningstillstånd i kammarrätten

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövnings-tillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Överklagandets innehåll

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person- eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Även adress och telefonnummer till arbetsplatsen ska anges, samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning.

Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-post-adress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

Om samtliga ovan nämnda person- eller adressuppgifter har lämnats tidigare i målet och fortfarande är aktuella behöver de inte uppges igen. Om någon uppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. uppgift om det avgörande som överklagas – förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för avgörandet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens avgörande som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Forts. nästa sida

Avtal före laga kraft i vissa mål

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens avgörande har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,
- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, eller
- lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan fyra förstnämnda lagarna och i 20 kapitlet i de två sistnämnda lagarna.

Ytterligare information

Behöver ni fler upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till förvaltningsrätten.